



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Związek Ochotniczych Straży Pożarnych
Rzeczypospolitej Polskiej
PZG/1341/2026

Druk nr 2776

Warszawa, 29 czerwca 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, przedkładam

- **Sprawozdanie Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej z wydatkowania środków pochodzących z obowiązkowego ubezpieczenia od ognia w pierwszym okresie sprawozdawczym od dnia 5 grudnia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2025 r.**

Łączę wyrazy szacunku

Prezes Zarządu Głównego Związku OSP RP

(-) Waldemar Pawlak

Uchwała Nr 54/XIV/2026
Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych
Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 24 czerwca 2026 r.

w sprawie: **przedłożenia Sejmowi sprawozdania z wydatkowania środków pochodzących z wpływów uzyskanych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia.**

Na podstawie art. 39 ust. 2 w zw. z art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tj. z dnia 5 lutego 2025 r. Dz.U. z 2025 r. poz. 188) i art. 4 ustawy z dnia 11 października 2024 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz ustawy o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1692) oraz § 26 ust. 3 w zw. z § 24 ust. 1 pkt 9 statutu Związku OSP RP Zarząd Główny ZOSP RP postanawia:

§ 1

Przedłożyć Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdanie z wydatkowania w okresie od 5 grudnia 2024 r. do 31 grudnia 2025 r. środków pochodzących z wpływów uzyskanych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia, o których mowa w art. 38 ust. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący posiedzenia
Prezes ZG ZOSP RP


Waldemar Pawlak

SPRAWOZDANIE

ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z wydatkowania środków pochodzących z obowiązkowego
ubezpieczenia od ognia w pierwszym okresie
sprawozdawczym od dnia 05 grudnia 2024 r. do dnia 31
grudnia 2025 r.

**Środki, które uruchamiają gotowość, zdolności i odporność lokalnych
wspólnot**

Warszawa, czerwiec 2026 r.

Spis treści

1. Streszczenie wykonawcze
2. Podstawa prawna i zakres sprawozdania
3. Rola ZOSP RP w systemie ochrony przeciwpożarowej
4. Środki ubezpieczeniowe jako impuls i dźwignia rozwoju
5. Zestawienie środków przeznaczonych uchwałami w 2025 roku
6. Wsparcie OSP poszkodowanych podczas powodzi w 2024 roku
7. Edukacja dzieci i młodzieży: OTWP i obozy MDP
8. Zakup sprzętu przeciwpożarowego przekazywanego jednostkom OSP zaangażowanym w programy realizowane przez ZOSP RP
9. Program „Czujka dymu pod każdą strzechą”
10. Dofinansowanie wyposażenia osobistego i drobnego wyposażenia OSP
11. Szkolenia, ćwiczenia i rozwój kompetencji
12. Przedsięwzięcia programowe, edukacyjne i informacyjne oraz wydania specjalne miesięcznika „Strażak”
13. Kapitał społeczny i ciągłość pokoleniowa OSP
14. Łączny efekt wykorzystania środków ubezpieczeniowych
15. Wnioski końcowe

1. Streszczenie wykonawcze

Środki pochodzące z obowiązkowego ubezpieczenia od ognia są szczególnym instrumentem ochrony przeciwpożarowej. Niniejszy dokument jest pierwszym sprawozdaniem składanym przez Zarząd Główny ZOSP RP na podstawie art. 39 ust. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej w jego obecnym brzmieniu. Uwzględnia okres od dnia otrzymania pierwszych środków w 2024 roku do dnia 31 grudnia 2025 roku. Znaczenie tych środków nie sprowadza się do pojedynczych zakupów lub wydarzeń. Kwoty przeznaczone uchwałami tworzą impuls do organizowania przedsięwzięć, angażowania dodatkowych zasobów oraz budowania trwałych zdolności ochotniczych straży pożarnych. Ich oddziaływanie należy zatem oceniać przez skalę uruchomionych działań, liczbę zaangażowanych jednostek i osób, wartość współfinansowania oraz trwałość rezultatów społecznych i organizacyjnych.

Główne przesłanie sprawozdania

Przedmiotem oceny nie jest suma odrębnych kwot przeznaczonych uchwałami, lecz spójny system gotowości, zdolności i odporności społecznej, który dzięki środkom ubezpieczeniowym jest rozwijany przez OSP, struktury ZOSP RP, samorządy, szkoły, partnerów i mieszkańców.

W 2025 roku, w ramach pierwszego okresu sprawozdawczego, uchwałami właściwych organów ZOSP RP przeznaczono łącznie 16 063 000 zł na zadania związane z ochroną przeciwpożarową. Środki przeznaczono między innymi na pomoc rzeczową dla OSP poszkodowanych w czasie powodzi w 2024 roku, edukację dzieci i młodzieży, obozy szkoleniowe Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, zakup sprzętu przeciwpożarowego przekazywanego jednostkom OSP zaangażowanym w programy realizowane przez ZOSP RP, zakup czujek dymu, szkolenia, materiały edukacyjne, działalność wydawniczą i informacyjną, a także dofinansowanie zakupu wyposażenia osobistego i drobnego sprzętu przez OSP.

Najważniejszą cechą tego modelu jest łączenie środków ubezpieczeniowych z innymi źródłami finansowania i zasobami. Kwoty przeznaczone uchwałami tworzą podstawę do zaangażowania środków samorządowych, środków własnych OSP, wpływów z 1,5% podatku dochodowego, darowizn i wsparcia partnerów. Równocześnie sprzyjają uruchamianiu wkładu rzeczowego w postaci obiektów, transportu, sprzętu i materiałów oraz pracę społeczną strażaków ochotników, instruktorów, opiekunów młodzieży, nauczycieli, rodziców i lokalnych organizatorów. W ten sposób efekt finansowy jest wzmacniany przez dźwignię rzeczową, organizacyjną i społeczną.

Działania ratownicze prowadzą jednostki ochrony przeciwpożarowej, przede wszystkim OSP i PSP. ZOSP RP nie zastępuje ich w bezpośrednim reagowaniu. Zadaniem Związku jest budowanie zaplecza, dzięki któremu jednostki są gotowe do działania: posiadają wyposażenie, wyszkolonych ludzi, struktury współpracy, kontakt z mieszkańcami i zdolność pozyskiwania dodatkowych zasobów. W tym ujęciu środki ubezpieczeniowe wspierają nie tylko bieżące potrzeby, lecz przede wszystkim proces przygotowania do przyszłych zdarzeń.

Wymiar społeczny programów był szczególnie widoczny w przedsięwzięciach młodzieżowych. W Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom” uczestniczyło łącznie 64 760 dzieci i młodych ludzi. Do programu obozów MDP zgłoszono 286 obozów dla 10 670 uczestników, a dofinansowaniem objęto 86 853 osobodni pobytu. Programy te budowały wiedzę, odpowiedzialność, umiejętność współdziałania i zainteresowanie społeczną służbą w OSP. Były zarazem inwestycją w przyszłe kadry ochotniczego pożarnictwa.

Wśród przedsięwzięć służących bezpośrednio wzmacnianiu zdolności przeciwpożarowych szczególne miejsce zajmował zakup sprzętu przekazywanego jednostkom OSP zakwalifikowanym

na podstawie aktywnego udziału w programach realizowanych przez ZOSP RP. Na ten cel przeznaczono 3 000 000 zł, a sprzęt przeciwpożarowy przekazano 400 jednostkom. Udział w programach stanowił wyłącznie mechanizm kwalifikowania OSP do otrzymania wyposażenia; środki ubezpieczeniowe nie służyły finansowaniu działań ekologicznych ani kosztów realizacji tych programów.

Istotnym elementem pierwszego okresu sprawozdawczego były również wydania specjalne miesięcznika „Strażak” - nr 11/2025 oraz nr 12/2025-1/2026 z dodatkiem poświęconym ochronie ludności i obronie cywilnej. Na ich wydanie i kolportaż przeznaczono 500 000 zł. Publikacje przekazano bezpośrednio do około 16 tysięcy jednostek OSP oraz do samorządów gminnych, tworząc szeroko dostępne kompendium wiedzy o ochronie przeciwpożarowej, ochronie ludności, obronie cywilnej i przygotowaniu mieszkańców do sytuacji kryzysowych.

Łączny rezultat działań jest większy niż suma kwot przeznaczonych uchwałami. Pozostaje w postaci sprzętu, kompetencji, wiedzy, partnerstw, wypracowanych procedur, aktywności społecznej i przygotowanej młodzieży. Środki ubezpieczeniowe pełnią rolę inicjującą i inspirującą: umożliwiają rozpoczęcie przedsięwzięcia, nadają mu skalę i wiarygodność oraz tworzą warunki do zaangażowania kolejnych źródeł finansowania i pracy społecznej.

2. Podstawa prawna i zakres sprawozdania

Podstawę mechanizmu finansowania stanowi art. 38 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. Zgodnie z tym przepisem zakłady ubezpieczeń przekazują 10% sumy wpływów uzyskanych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia na określone cele ochrony przeciwpożarowej, w szczególności na zapewnienie gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej, budowę i modernizację obiektów strażnic, badania naukowe i działalność racjonalizatorską w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i przeciwdziałania innym zagrożeniom oraz propagowanie bezpieczeństwa pożarowego. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i Zarząd Główny ZOSP RP otrzymują po 50% tej kwoty.

Art. 39 ustawy określa wyłączne przeznaczenie środków oraz obowiązek sprawozdawczy. Środki mogą być przeznaczone wyłącznie na cele związane z ochroną przeciwpożarową, a Zarząd Główny ZOSP RP przedkłada Sejmowi, do dnia 30 czerwca każdego roku, sprawozdanie z ich wykorzystania w roku poprzednim. Niniejszy dokument jest pierwszym sprawozdaniem sporządzonym po uruchomieniu tego mechanizmu i obejmuje końcówkę 2024 roku oraz cały rok 2025. Przedstawia przede wszystkim kwoty przeznaczone uchwałami na poszczególne cele, charakter podjętych zadań oraz rezultaty osiągnięte do czasu sporządzenia sprawozdania.

Wielozródłowy charakter finansowania OSP potwierdza art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych. Koszty funkcjonowania OSP są pokrywane między innymi z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, środków budżetu państwa, wpływów instytucji ubezpieczeniowych, darowizn, zbiorów publicznych i środków własnych. Środki ubezpieczeniowe są zatem elementem większego systemu, a ich szczególna wartość polega na zdolności do uruchamiania i porządkowania współpracy wielu podmiotów wokół jasno określonych celów ochrony przeciwpożarowej.

Pierwszy okres sprawozdawczy obejmuje czas od przekazania pierwszych środków w końcówce 2024 roku do 31 grudnia 2025 roku. Uchwała nr 120/32/2025 stanowi, że środki niewykorzystane w danym roku obrotowym przechodzą na rok następny. Oznacza to, że środki nie wygasają z końcem roku kalendarzowego, a realizacja naborów, zakupów, przekazywanie wyposażenia i rozliczanie zadań mogą wykraczać poza roczny horyzont sprawozdawczy. Z tego względu dokument konsekwentnie odróżnia kwoty przeznaczone uchwałami od sprzętu lub świadczeń już przekazanych beneficjentom. Szczegółowe dane finansowe oraz stan realizacji poszczególnych uchwał powinny być odczytywane z uwzględnieniem tej zasady ciągłości.

3. Rola ZOSP RP w systemie ochrony przeciwpożarowej

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej zalicza zarówno ochotnicze straże pożarne, jak i związek ochotniczych straży pożarnych do jednostek ochrony przeciwpożarowej. Jednocześnie przepisy dotyczące prowadzenia działań ratowniczych wskazują jednostki uprawnione do bezpośredniego reagowania. W praktyce oznacza to wyraźny podział ról: OSP i PSP prowadzą działania ratownicze, natomiast ZOSP RP organizuje i wzmacnia warunki, w których OSP mogą skutecznie realizować swoje zadania.

Gotowość jednostki OSP nie jest prostą sumą posiadanych pojazdów i sprzętu. Powstaje przez połączenie wyposażenia, środków ochrony indywidualnej, wyszkolenia, sprawnej organizacji, łączności, współpracy z samorządem i PSP, a także poparcia lokalnej społeczności. ZOSP RP wykorzystuje ogólnopolską strukturę do rozpoznawania potrzeb, przygotowywania programów, określania zasad naboru, koordynowania przedsięwzięć, upowszechniania dobrych praktyk oraz rozliczania powierzonych środków.

Tak rozumiana rola Związku obejmuje budowanie zdolności technicznych, kompetencyjnych i społecznych. Wyposażenie zwiększa bezpieczeństwo i skuteczność strażaków. Szkolenia i ćwiczenia pozwalają właściwie korzystać ze sprzętu oraz współdziałać w warunkach zagrożenia. Edukacja mieszkańców ogranicza prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń i ich skutki. Programy młodzieżowe zabezpieczają ciągłość pokoleniową. Działalność informacyjna i organizacyjna utrzymuje więź pomiędzy jednostkami, samorządami i społecznościami lokalnymi.

Znaczenie OSP wykracza przy tym poza sam moment interwencji. Jednostki alarmują i ostrzegają ludność, propagują zasady bezpieczeństwa, udzielają pierwszej pomocy, organizują ćwiczenia, wspierają gminy i integrują mieszkańców. Dzięki temu tworzą jeden z podstawowych zasobów ochrony ludności na poziomie lokalnym. Wspierając OSP, środki ubezpieczeniowe wzmacniają więc również społeczną odporność: zdolność ludzi do właściwego zachowania, wzajemnej pomocy i współdziałania z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo.

4. Środki ubezpieczeniowe jako impuls i dźwignia rozwoju

W pierwszym okresie sprawozdawczym środki ubezpieczeniowe pełniły jednocześnie funkcję finansową, inspirującą i organizującą. Decyzja o przeznaczeniu określonej kwoty na cel wskazany w uchwale tworzyła ramy działania, umożliwiała rozpoczęcie naboru lub zakupu, zachęcała do przygotowania projektów i tworzyła podstawę do angażowania kolejnych źródeł finansowania.

Dźwignia finansowa polegała na tworzeniu warunków do łączenia środków ubezpieczeniowych ze środkami samorządowymi, środkami własnymi OSP, wpływami z 1,5% podatku, darowiznami oraz wsparciem partnerów. Dźwignia rzeczowa obejmowała obiekty, transport, sprzęt, materiały i infrastrukturę udostępniane przez samorządy, szkoły i organizacje. Dźwignia organizacyjna wynikała z wykorzystania struktur ZOSP RP, sieci OSP i współpracy z instytucjami publicznymi. Dźwignię społeczną tworzyła praca strażaków ochotników, instruktorów, opiekunów, nauczycieli, rodziców i lokalnych organizatorów.

Istotna była zasada uzupełniającego charakteru finansowania, odpowiadająca europejskiej zasadzie dodatkowości, oznacza, że środki ubezpieczeniowe nie zastępują innych źródeł finansowania, lecz je uzupełniają, umożliwiając zwiększenie skali, zakresu, jakości lub tempa realizowanych przedsięwzięć. Dzięki temu ograniczona kwota przeznaczona uchwałą mogła stać się podstawą pełnego obozu szkoleniowego, wieloetapowego programu edukacyjnego, zakupu wyposażenia o większej wartości albo przedsięwzięcia obejmującego wiele szczebli organizacyjnych. Ponieważ niewydatkowane środki przechodzą na rok następny, zadania mogą być realizowane zgodnie z ich rzeczywistym harmonogramem, bez konieczności kończenia ich wyłącznie z powodu upływu roku kalendarzowego.

5. Zestawienie środków przeznaczonych uchwałami w 2025 roku

Decyzje o przeznaczeniu środków podejmowane są przez organy ZOSP RP mające przedstawicielski, oddolny charakter. Zarząd oddziału gminnego tworzą przedstawiciele jednostek OSP działających na terenie gminy; następnie wybierani są przedstawiciele do zarządu oddziału powiatowego, z poziomu powiatowego do zarządu oddziału wojewódzkiego, a zarządy oddziałów wojewódzkich wybierają przedstawicieli do Zarządu Głównego ZOSP RP. W rezultacie Zarząd Główny ZOSP RP stanowią osoby związane z konkretnymi OSP i wnoszą doświadczenie jednostek oraz lokalnych wspólnot. Uchwały dotyczące przeznaczenia środków są zatem podejmowane w organizacji, która reprezentuje OSP, rozpoznaje ich potrzeby od poziomu lokalnego i jednocześnie tworzy ogólnopolskie środowisko budowania zdolności do działania. ZOSP RP łączy reprezentację środowiska strażackiego z koordynacją programów, wymianą wiedzy, rozwojem kompetencji i mobilizowaniem zasobów, wzmacniając w ten sposób gotowość OSP oraz odporność społeczną w wymiarze operacyjnym, organizacyjnym, edukacyjnym i obywatelskim.

Uchwałą nr 120/32/2025 określono szczegółowe zasady wykorzystania środków pochodzących z obowiązkowego ubezpieczenia od ognia, w tym zasadę przechodzenia niewykorzystanych kwot na rok następny. Kolejnymi uchwałami podjętymi w 2025 roku przeznaczono łącznie 16 063 000 zł na cele związane z ochroną przeciwpożarową. Poniższe zestawienie przedstawia kwoty przeznaczone uchwałami. Nie jest ono zestawieniem wydatków kasowych ani nie przesądza, że każde zadanie zostało zakończone do 31 grudnia 2025 roku.

Uchwała	Cel	Kwota przeznaczona
121/32/2025	Pomoc dla OSP poszkodowanych podczas powodzi w 2024 roku	600 000 zł
122/32/2025	Powiatowych i wojewódzkich eliminacji OTWP „Młodzież Zapobiega Pożarom”	860 000 zł
123/32/2025	Zakup sprzętu przeciwpożarowego przekazywanego jednostkom OSP zaangażowanym w programy realizowane przez ZOSP RP	3 000 000 zł
137/34/2025	Przedsięwzięcia programowe, szkoleniowe, wychowawcze, sportowe i organizacyjne ZOSP RP	4 411 000 zł
139/34/2025	Szkolenia z zakresu bezpieczeństwa pożarowego oraz materiały edukacyjne	850 000 zł
152/38/2025	Zakup czujek dymu w ramach programu „Czujka dymu pod każdą strzechą”	2 100 000 zł
157/39/2025	Wydanie i kolportaż numerów specjalnych miesięcznika „Strażak”	500 000 zł
159/40/2025	Szkolenia w zakresie propagowania bezpieczeństwa pożarowego oraz zakup medali	742 000 zł
160/40/2025	Program dofinansowania zakupu sprzętu przez OSP	3 000 000 zł
	Łącznie	16 063 000 zł

Zestawienie pokazuje szeroki zakres celów: od pomocy rzeczowej i zakupu sprzętu przeciwpożarowego, przez prewencję i szkolenia, po edukację młodzieży, komunikację oraz utrzymywanie kapitału społecznego. Zasada przechodzenia środków na rok następny pozwala prowadzić nabory, zakupy i dystrybucję wyposażenia zgodnie z potrzebami i procedurami, także wtedy, gdy pełna realizacja wykracza poza rok podjęcia uchwały.

6. Wsparcie OSP poszkodowanych podczas powodzi w 2024 roku

Na pomoc dla jednostek OSP, które poniosły straty w czasie powodzi w 2024 roku, przeznaczono 600 000 zł. Wsparcie objęło jednostki z województw dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego i lubuskiego. Potrzeby były rozpoznawane za pośrednictwem struktur terenowych ZOSP RP, posiadających bezpośredni kontakt z jednostkami działającymi na terenach dotkniętych żywiołem.

Pomoc została zrealizowana w formie rzeczowej przez zakup specjalistycznego wyposażenia indywidualnego wspierającego bezpieczeństwo strażaków, komunikację i wymianę informacji podczas działań. Wsparcie miało znaczenie szczególne, ponieważ dotyczyło jednostek, które w czasie powodzi pomagały mieszkańcom, zabezpieczały mienie i usuwały skutki żywiołu, a jednocześnie same utraciły część swojego wyposażenia.

Kwota przeznaczona uchwałą stała się impulsem do szerszego procesu odbudowy potencjału jednostek. Pomoc rzeczowa przekazywana przez ZOSP RP uzupełniała działania podejmowane przez samorządy, darczyńców, partnerów i środowisko strażackie. Wartość wsparcia nie ograniczała się zatem do przekazanego wyposażenia. Najważniejszym rezultatem było odtwarzanie zdolności OSP do ochrony mieszkańców przed kolejnymi pożarami, powodzią i innymi miejscowymi zagrożeniami.

7. Edukacja dzieci i młodzieży: OTWP i obozy MDP

7.1. Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”

Na organizację powiatowych eliminacji OTWP przeznaczono 860 000 zł, a w ramach przedsięwzięć programowych dodatkowo 115 000 zł na finał ogólnopolski. Turniej był realizowany jako wieloetapowy program edukacyjny, obejmujący szczebel gminny, powiatowy, wojewódzki i centralny. W eliminacjach gminnych powiatowych i wojewódzkich łącznie program objął 64 760 dzieci i młodych ludzi.

OTWP nie jest wyłącznie konkursem wiedzy. Stanowi rozbudowany system edukacji dla bezpieczeństwa, w którym uczestniczą szkoły, samorządy, jednostki OSP, nauczyciele, opiekunowie i terenowe struktury ZOSP RP. Środki ubezpieczeniowe zapewniają podstawę organizacyjną, natomiast skala przedsięwzięcia jest możliwa dzięki udostępnianiu sal, pracy komisji, przygotowaniu uczestników i społecznemu zaangażowaniu setek lokalnych organizatorów.

Efektom programu jest upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach, ochronie przeciwpożarowej, pierwszej pomocy i właściwym zachowaniu w sytuacjach kryzysowych. Turniej buduje również zainteresowanie działalnością OSP i tworzy naturalną drogę od edukacji do aktywności w Młodzieżowych Drużynach Pożarniczych, a następnie do przyszłej służby społecznej w OSP.

7.2. Obozy szkoleniowe Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych

Na dopłaty do letniego wypoczynku dzieci i młodzieży, obejmujące w szczególności obozy szkoleniowe MDP, przeznaczono 3 000 000 zł. Do programu zgłoszono 286 obozów dla 10 670 uczestników. Po weryfikacji wniosków i rezygnacjach dofinansowanie przekazano 165 wnioskodawcom, a wsparciem objęto 86 853 osobodni pobytu.

Kwota przeznaczona ze środków ubezpieczeniowych nie pokrywała całkowitego kosztu organizacji obozów. Uzupełniała ona wkład OSP, samorządów, rodzin i partnerów, umożliwiając przygotowanie pełnego programu pobytu, szkolenia i wychowania. W ten sposób środki ubezpieczeniowe inspirowały uruchomienie zasobów obejmujących zakwaterowanie, wyżywienie, transport, infrastrukturę, opiekę i pracę instruktorów.

Program obozów łączył edukację przeciwpożarową, pierwszą pomoc, sprawność fizyczną, pracę zespołową oraz kształtowanie dyscypliny i odpowiedzialności. Rozwijał praktyczne umiejętności, samodzielność i zdolność współdziałania. Jego długofalowym rezultatem jest tworzenie

środowiska młodych ludzi przygotowanych do odpowiedzialnego działania i przyszłego zaangażowania w OSP.

8. Zakup sprzętu przeciwpożarowego przekazywanego jednostkom OSP zaangażowanym w programy realizowane przez ZOSP RP

Uchwałą nr 123/32/2025 przeznaczono 3 000 000 zł na wspieranie zdolności do działań przeciwpożarowych jednostek OSP aktywnie uczestniczących w programach realizowanych przez ZOSP RP. Całość środków ubezpieczeniowych była przeznaczona wyłącznie na zakup sprzętu przeciwpożarowego przekazywanego uprawnionym jednostkom OSP.

Udział jednostki w programach ZOSP RP stanowił sposób zakwalifikowania jej do otrzymania wyposażenia i potwierdzał aktywność społeczną. Środki pochodzące z obowiązkowego ubezpieczenia od ognia nie finansowały działań ekologicznych, zbiórki odpadów, działań promocyjnych ani kosztów organizacji programów. Przedmiotem wsparcia pozostawał wyłącznie sprzęt służący celom ochrony przeciwpożarowej.

Sprzęt dobierano zgodnie z potrzebami poszczególnych OSP i przekazano 400 jednostkom. Rezultatem było zwiększenie ich gotowości do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, ratownictwa technicznego, usuwania skutków klęsk żywiołowych i reagowania na inne miejscowe zagrożenia. Inspirujący charakter środków polegał tu na wzmacnianiu aktywnych jednostek konkretnym wyposażeniem przeciwpożarowym, bez rozszerzania ustawowego celu finansowania na działania niezwiązane z ochroną przeciwpożarową.

9. Program „Czujka dymu pod każdą strzechą”

Na realizację programu „Czujka dymu pod każdą strzechą” przeznaczono 2 100 000 zł, dzięki czemu zakupiono blisko 20 tys. inteligentnych czujek dymu, które trafiły do gospodarstw domowych w całej Polsce. Program nie ograniczał się jednak do samego zakupu urządzeń. Jego istotą było dotarcie do mieszkańców z praktyczną wiedzą dotyczącą bezpieczeństwa pożarowego oraz budowanie świadomości zagrożeń występujących w domach i mieszkaniach.

Dystrybucja czujek odbywała się za pośrednictwem struktur ZOSP RP i jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Strażacy ochotnicy nie tylko przekazywali urządzenia, ale często również pomagali w ich montażu, prowadzili rozmowy z mieszkańcami oraz realizowali Domowe Testy Bezpieczeństwa Pożarowego. Zastosowane w programie inteligentne czujki, połączone z siecią Wi-Fi oraz aplikacją współpracującą z programem „Pierwszy Ratownik”, umożliwiają również szybkie przekazywanie informacji o zagrożeniu. Dzięki temu niemal 20 tysięcy rodzin miało bezpośredni kontakt ze strażakami i mogło uzyskać praktyczne wskazówki dotyczące zapobiegania pożarom, właściwego postępowania w sytuacjach zagrożenia oraz znaczenia wczesnego wykrywania dymu.

Program stanowi przykład efektywnego wykorzystania środków pochodzących z działalności ubezpieczeniowej, które uruchomiły znacznie szerszy efekt społeczny. Czujka dymu była punktem wyjścia do działań edukacyjnych i profilaktycznych, angażujących strażaków, mieszkańców oraz całe lokalne społeczności. W rezultacie zwiększało się nie tylko wyposażenie gospodarstw domowych w urządzenia ostrzegające o zagrożeniu, ale również poziom wiedzy i świadomości w zakresie bezpieczeństwa pożarowego, co bezpośrednio przekłada się na ochronę życia i zdrowia obywateli.

10. Dofinansowanie wyposażenia osobistego i drobnego wyposażenia OSP

Na program dofinansowania zakupu sprzętu przez ochotnicze straże pożarne przeznaczono 3 000 000 zł. Zgodnie z uchwałą wsparcie może obejmować drobny sprzęt, wyposażenie osobiste, umundurowanie oraz sprzęt techniczny niezbędny do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych i szkoleniowych. Program realizowano w formule otwartego naboru, do którego zgłosiło się ponad 650 jednostek OSP z całego kraju.

Założeniem programu jest współfinansowanie zakupów. Kwota przeznaczona ze środków ubezpieczeniowych uzupełnia środki własne OSP, wsparcie gmin i innych samorządów, wpływy z 1,5% podatku oraz pomoc darczyńców i partnerów. Taki mechanizm zwiększa całkowitą wartość możliwych zakupów i pozwala dostosować wyposażenie do rzeczywistych potrzeb poszczególnych jednostek.

Na koniec 2025 roku realizacja zadania pozostawała w toku. Ponieważ zgodnie z uchwałą nr 120/32/2025 środki przechodzą na rok następny, kontynuowanie naboru, zakupów, przekazywania sprzętu i rozliczeń poza horyzontem rocznym jest elementem przyjętego mechanizmu, a nie utratą środków. Sama kwota przeznaczona uchwałą nie jest utożsamiana z rezultatem rzeczowym; rezultatem będzie sprzęt faktycznie zakupiony i przekazany OSP po zakończeniu procedur.

11. Szkolenia, ćwiczenia i rozwój kompetencji

Na dofinansowanie kosztów organizacji szkoleń z zakresu bezpieczeństwa pożarowego oraz przygotowanie i publikowanie materiałów związanych z tymi szkoleniami przeznaczono 850 000 zł. Ponadto uchwałą nr 159/40/2025 przeznaczono 192 000 zł na szkolenia w zakresie propagowania bezpieczeństwa pożarowego. Kwoty te służą rozwijaniu wiedzy i umiejętności potrzebnych do zapobiegania pożarom, właściwego reagowania na zagrożenia oraz prowadzenia działalności edukacyjnej przez OSP.

Szkolenia i ćwiczenia są ogniwem łączącym wyposażenie z realną zdolnością działania. Sam sprzęt nie tworzy gotowości, jeżeli nie towarzyszą mu kompetencje, procedury i umiejętność współpracy. Dlatego przedsięwzięcia szkoleniowe obejmowały zarówno zagadnienia ogólne, jak i kompetencje specjalistyczne, przygotowanie instruktorów i kadry OSP oraz praktyczne doskonalenie współdziałania podczas ćwiczeń, zawodów i mistrzostw ratowniczych.

Materiały edukacyjne i szkoleniowe umożliwiały utrwalenie wiedzy, wykorzystanie jednolitych treści w wielu województwach oraz docieranie do osób, które nie uczestniczyły bezpośrednio w szkoleniu. Dzięki ogólnopolskiej strukturze ZOSP RP jeden program mógł być powielany lokalnie, a środki przeznaczone na przygotowanie treści pracowały wielokrotnie w różnych jednostkach i społecznościach.

12. Przedsięwzięcia programowe, edukacyjne i informacyjne oraz wydania specjalne miesięcznika „Strażak”

Na przedsięwzięcia programowe ZOSP RP przeznaczono 4 411 000 zł. W tej kwocie mieściły się między innymi dopłaty do letniego wypoczynku dzieci i młodzieży, finał OTWP, Ogólnopolski Festiwal Orkiestr OSP, konkurs plastyczny, konkursy historyczne i kronikarskie, zawody sportowo-pożarnicze OSP i MDP, mistrzostwa ratownicze, współpraca międzynarodowa, działalność wydawnicza i inne działania o charakterze edukacyjnym, wychowawczym, sportowym, kulturalnym i organizacyjnym.

Choć przedsięwzięcia te różniły się formą, łączył je wspólny cel: utrzymywanie aktywnej, kompetentnej i rozpoznawalnej wspólnoty ochotniczego pożarnictwa. Zawody służą doskonaleniu

sprawności i współdziałania, konkursy utrwalają wiedzę i dokumentują doświadczenie, a inicjatywy kulturalne budują więzi oraz obecność OSP w lokalnych społecznościach. Kwoty przeznaczone uchwałą tworzą warunki do wykorzystania znacznie szerszego wkładu organizacyjnego i społecznego struktur terenowych Związku.

Odrębną uchwałą przeznaczono 500 000 zł na wydanie i kolportaż numerów listopadowego i grudniowego 2025 miesięcznika „Strażak”. W wykonaniu tego celu przygotowano wydania specjalne nr 11/2025 oraz nr 12/2025-1/2026 wraz z dodatkiem „Ochrona ludności i obrona cywilna”. Publikacje przekazano bezpośrednio do około 16 tysięcy jednostek OSP oraz do samorządów gminnych w całej Polsce. Była to bezprecedensowa w skali Związku inicjatywa informacyjna, dzięki której ekspercka wiedza i gotowe rozwiązania trafiły do podmiotów stanowiących podstawę lokalnego bezpieczeństwa.

W warunkach wojny toczącej się za wschodnią granicą Polski oraz rosnącego znaczenia ochrony ludności i obrony cywilnej publikacje tworzyły nowoczesne kompendium wiedzy dla strażaków ochotników i samorządów. Omówiono w nich zmiany wynikające z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, stany nadzwyczajne, zasady współdziałania służb, procedury ewakuacji, pierwszą pomoc i resuscytację, psychologiczne aspekty zachowania w sytuacjach zagrożenia oraz międzynarodowe standardy szkolenia w zakresie ochrony ludności.

Wydania przedstawiały projekt „Bezpieczna Polska - Gotowi na wszystko” oraz rekomendacje stałego zespołu do spraw Programu „Pierwszy Ratownik”, promujące upowszechnianie zasad ratownictwa przez jednostki OSP. Opisano także nowoczesne kierunki rozwoju: powszechne stosowanie czujek dymu, grupy dronowe, inteligentne wyposażenie wspierające ratowników, przygotowanie komendantów gminnych, naczelników OSP i pracowników samorządowych, a także indywidualne przygotowanie mieszkańców, w tym rodzinny niezbędny i plecak przetrwania.

Szczególne miejsce poświęcono Młodzieżowym Drużynom Pożarniczym i budowaniu odporności społecznej od podstaw. Publikacje podkreślały, że strażacka remiza jest nie tylko bazą sprzętową, lecz również lokalnym centrum wiedzy, współpracy, przygotowania mieszkańców i zapobiegania zagrożeniom. Dzięki takiemu ujęciu środki przeznaczone na wydanie i kolportaż czasopisma wspierały nowoczesny model bezpieczeństwa, w którym OSP pozostają niezastąpionym filarem ochrony przeciwpożarowej, ochrony ludności i odporności państwa.

Na szkolenia w zakresie propagowania bezpieczeństwa pożarowego oraz zakup medali przeznaczono łącznie 742 000 zł, w tym 192 000 zł na szkolenia i 550 000 zł na medale. Wyróżnienia mają znaczenie nie tylko ceremonialne. W organizacji opartej w dużej mierze na służbie społecznej są narzędziem uznania, podtrzymywania motywacji i utrwalania wzorców odpowiedzialności, wspierając ciągłość zaangażowania strażaków ochotników.

13. Kapitał społeczny i ciągłość pokoleniowa OSP

Najważniejszym zasobem ochotniczego pożarnictwa są ludzie. Pojazdy, sprzęt i strażnice mogą być skutecznie wykorzystywane tylko wtedy, gdy istnieje zespół zdolny do działania, gotowy do szkolenia i posiadający zaufanie mieszkańców. Dlatego przedsięwzięcia, na które przeznaczono środki ubezpieczeniowe, wspierały nie tylko wyposażenie materialne, ale również wolontariat, edukację, integrację i motywację.

Znaczna część przedsięwzięć była realizowana dzięki pracy społecznej strażaków ochotników, instruktorów, opiekunów MDP, nauczycieli i lokalnych organizatorów. Wartość tej pracy nie jest w pełni widoczna w zestawieniach finansowych, a jednak bez niej nie byłoby możliwe przeprowadzenie tysięcy lokalnych spotkań, eliminacji, ćwiczeń i działań profilaktycznych. Środki ubezpieczeniowe nadawały tej aktywności strukturę, cel i możliwość działania na większą skalę.

Programy młodzieżowe tworzyły ciągłość pokoleniową. OTWP budował zainteresowanie i wiedzę, MDP zapewniały środowisko regularnej aktywności, a obozy rozwijały praktyczne kompetencje i odpowiedzialność. Ten proces przygotowuje nie tylko przyszłych strażaków ratowników, lecz także

świadomych obywateli potrafiących właściwie reagować, udzielać pomocy i organizować współpracę w sytuacji zagrożenia.

Działalność OSP integruje mieszkańców, samorządy, szkoły, organizacje społeczne i przedsiębiorców. Wspólne przedsięwzięcia budują zaufanie i utrwalają przekonanie, że bezpieczeństwo jest odpowiedzialnością wspólną. Jest to jeden z najważniejszych społecznych efektów środków ubezpieczeniowych: finansowanie konkretnego programu prowadzi do powstawania relacji i zdolności współpracy, które pozostają aktywne również po jego zakończeniu.

14. Łączny efekt wykorzystania środków ubezpieczeniowych

Łączny efekt wykorzystania środków ubezpieczeniowych należy oceniać w kilku wzajemnie uzupełniających się wymiarach. W wymiarze finansowym kwoty przeznaczone uchwałami tworzyły warunki do zaangażowania samorządów, OSP, darczyńców, partnerów i podatników przekazujących 1,5% podatku. W wymiarze rzeczowym pozostawały po nich urządzenia, wyposażenie i materiały. W wymiarze organizacyjnym wzmacniały się relacje pomiędzy OSP, strukturami ZOSP RP, samorządami, szkołami i partnerami.

Efekt edukacyjny obejmował wzrost wiedzy dzieci, młodzieży, strażaków i mieszkańców. Efekt społeczny wyrażał się w rozwoju wolontariatu, odpowiedzialności obywatelskiej i integracji lokalnych wspólnot. Efekt operacyjny powstawał przez przekazywanie sprzętu przeciwpożarowego, środków ochrony indywidualnej i urządzeń prewencyjnych oraz przez rozwijanie kompetencji potrzebnych do ich skutecznego wykorzystania. W każdym przypadku podstawowym i wyłącznym punktem odniesienia dla środków ubezpieczeniowych pozostawały cele ochrony przeciwpożarowej.

Najważniejszą cechą rezultatów jest ich trwałość. Sprzęt pozostaje w jednostkach, wiedza wśród uczestników, a partnerstwa i wypracowane sposoby współpracy mogą być wykorzystywane przy kolejnych przedsięwzięciach. Środki ubezpieczeniowe pełnią zatem rolę kapitału inicjującego: umożliwiają przeznaczenie środków na jasno określony cel, uruchomienie procesu organizacyjnego i stworzenie warunków do zaangażowania innych zasobów. Ponieważ niewykorzystane kwoty przechodzą na rok następny, efekt należy oceniać w perspektywie pełnej realizacji uchwał, a nie wyłącznie granic roku kalendarzowego.

Efekt końcowy

Środki ubezpieczeniowe nie tworzą zbioru odrębnych zakupów. Kwoty przeznaczone uchwałami inspirują i porządkują działania, w których wyposażenie, kompetencje, edukacja, prewencja, młodzież i aktywność społeczna wzajemnie się wzmacniają. Wartość tego systemu jest większa niż suma jego pojedynczych elementów.

15. Wnioski końcowe

Doświadczenia pierwszego okresu sprawozdawczego, obejmującego końcówkę 2024 roku i cały 2025 rok, potwierdzają, że środki pochodzące z obowiązkowego ubezpieczenia od ognia są potrzebnym instrumentem ochrony przeciwpożarowej. Pozwalają przeznaczać środki zarówno na pilne potrzeby, takie jak pomoc rzeczowa dla jednostek poszkodowanych przez powódź, jak i na działania długofalowe: edukację młodzieży, szkolenia, prewencję, komunikację, rozwój kompetencji oraz zakup sprzętu przeciwpożarowego.

Szczególną wartością jest możliwość prowadzenia przedsięwzięć o zasięgu ogólnopolskim przy zachowaniu lokalnego charakteru OSP. ZOSP RP zapewnia wspólne cele, zasady i koordynację, natomiast jednostki, samorządy i społeczności wnoszą wiedzę o lokalnych potrzebach, własne

środki i pracę społeczną. Dzięki temu kwoty przeznaczone uchwałami stają się impulsem do działań o wartości większej niż samo finansowanie ubezpieczeniowe.

W kolejnych okresach należy rozwijać pomiar efektu dźwigni, wyraźnie rozdzielając dodatkowe środki pieniężne, wkład rzeczowy i pracę społeczną. Należy również konsekwentnie odróżniać kwoty przeznaczone uchwałami, sprzęt i świadczenia już przekazane oraz zadania pozostające w realizacji. Przyjęta zasada przechodzenia niewykorzystanych środków na rok następny umożliwi prowadzenie przedsięwzięć w cyklu odpowiadającym ich rzeczywistemu charakterowi, bez utraty środków z końcem roku.

Podstawowym kierunkiem pozostaje wzmocnienie gotowości, zdolności i odporności lokalnych wspólnot. Oznacza to równoczesne inwestowanie w ludzi, wyposażenie, wiedzę, współpracę i prewencję. Taki model najlepiej odpowiada specyfice ochotniczych straży pożarnych i pozwala osiągać efekty znacznie większe niż bezpośrednia wartość kwot przeznaczonych uchwałami.